

SVEUČILISTE U ZAGREBU

Grafički fakultet

Seminarski rad

SUPREMATIZAM

Student:

Klara Markulin

Profesor:

dr.art. Vanda Jurković

Zagreb, 2024.

Sadržaj

Uvod	3
Umjetnici suprematizma	5
Zaključak	10
Literatura	11

Uvod

Suprematizam, avangardni umjetnički pokret koji je nastao u Rusiji početkom 20. stoljeća, predstavljao je radikalni zaokret u shvaćanju umjetnosti i njezine uloge u društvu. Osnovan od strane Kazimira Maljeviča 1913. godine, suprematizam je usmjeren ka istraživanju čiste apstrakcije i osnovnih geometrijskih oblika, kao što su kvadrat, krug i križ. Maljevič je vjerovao da je svrha umjetnosti da oslobodi estetski potencijal bez referenciranja na objektivnu stvarnost. Ovaj pokret se pojavio u kontekstu turbulentnih političkih i socijalnih promjena u predrevolucionarnoj i postrevolucionarnoj Rusiji, odražavajući aspiracije prema novom, transformiranom društvu.

Suprematizam nije bio samo umjetnički pravac, već i filozofski i duhovni pokret koji je težio oslobađanju umjetnosti od svih veza sa stvarnošću i utilitarizmom. Maljevič je smatrao da prava umjetnost treba biti nezavisna od ideoloških, političkih i ekonomskih faktora, fokusirajući se isključivo na estetski doživljaj. Njegovo najpoznatije djelo, "Crni kvadrat na bijelom polju" (1915), postalo je ikona suprematizma, simbolizirajući apsolutnu nulu forme i novi početak za umjetnost.

Cilj je ovog seminara da detaljno istraži suprematizam, njegove ključne principe i najznačajnija djela, te da sagleda njegov utjecaj na kasniju umjetnost i kulturu. Kroz analizu Maljevičevih radova, kao i doprinos drugih značajnih umjetnika tog pokreta, pokušat ćemo razumjeti kako je suprematizam definirao novu estetsku paradigmu i uticao na razvoj apstraktne umjetnosti u 20. stoljeću. Seminar će također razmotriti kako su politički i društveni konteksti tog vremena oblikovali i bili oblikovani suprematističkom estetikom.

Pored Kazimira Maljeviča, seminar će obuhvatiti i radove drugih ključnih figura suprematizma, kao što su El Lissitzky, Aleksandar Rodčenko i Liubov Popova, istražujući njihov doprinos i interpretacije ovog pokreta. Također ćemo razmotriti utjecaj suprematizma na kasnije umjetničke pravce, poput konstruktivizma i minimalizma, te njegovu trajnu relevantnost u suvremenoj umjetnosti.

Analiza će obuhvatiti i teorijske tekstove Maljeviča, uključujući njegov manifest "Od kubizma i futurizma do suprematizma: Novi slikarski realizam" (1915), koji je postavio temelje za razumijevanje filozofskih i estetskih načela pokreta. Razmotrit ćemo i utjecaj suprematizma na arhitekturu, dizajn i vizualnu kulturu, te način na koji su suprematistički principi primijenjeni izvan okvira slikarske umjetnosti.

Kroz multidisciplinarni pristup, ovaj seminar će pružiti sveobuhvatan pregled suprematizma, njegovih inovacija i doprinosa, te njegovog mjesta u širem kontekstu umjetničkih i kulturnih transformacija 20. stoljeća. Na taj način, seminar će doprinijeti dubljem razumijevanju ne samo povijesti umjetnosti, već i dinamike kulturnih promjena koje su oblikovale modernu estetiku i način na koji percipiramo umjetnost danas.

Umjetnici suprematizma

○ Kazimir Maljevič

Povijest suprematizma započinje Maljevičevim izlaganjem na izložbi 1915. godine pod nazivom „Posljednja futuristička izložba 0.10“. Kada je prvi put izložio svoju sliku "Crni kvadrat na bijeloj osnovi", Maljevič je iskazao da je kontrast osnova umjetnosti. Ovo je bilo njegovo inicijalno djelo koje je naslikano kao uljana slika 1913. godine i izloženo u Petrogradu 1915. godine. Maljevič je djelo nazvao "Neuokvirena ikona moga vremena". Reakcije na ovu sliku bile su poražavajuće i nazvana je "mrtav kvadrat" ili "personifikacija noći" i slično. Kazimir Maljevič predstavio je minimalistički, apstraktni stil suprematizma kao alternativu ranijim oblicima umjetnosti, koje je smatrao neprikladnima za svoje vrijeme. Primijetio je da su proporcije oblika u umjetnosti prošlosti odgovarale onima predmeta u prirodi, koji su određeni njihovom funkcijom. Suprotno tome, predložio je samo referentnu umjetnost u kojoj proporcija, skala, boja i raspored slijede neuticajne zakone. Maljevič je svoje neobjektivne oblike smatrao reprodukcijama čisto afektivnih senzacija koje nisu imale nikakve veze s vanjskim fenomenima. Odbacio je konvencije gravitacije, jasne orijentacije, linije horizonta i sustava perspektive.

Suprematizam se obično dijeli na tri faze ili stadija: crni stadij, crveni stadij i bijeli stadij.

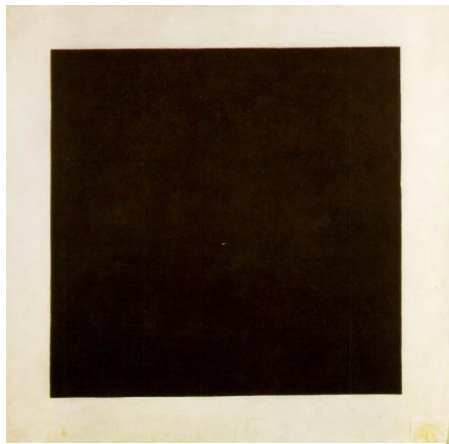
Crni stadij predstavlja početnu fazu suprematizma, u kojoj dominiraju crni geometrijski oblici na bijeloj podlozi, simbolizirajući apsolutnu apstrakciju i redukciju umjetničkog izraza na njegove osnovne elemente.

Crveni stadij označava period kada Maljevič uvodi boju u svoj rad, koristeći crvene oblike kako bi istražio dinamiku i kontrast između različitih elemenata na slici, proširujući jezik suprematizma.

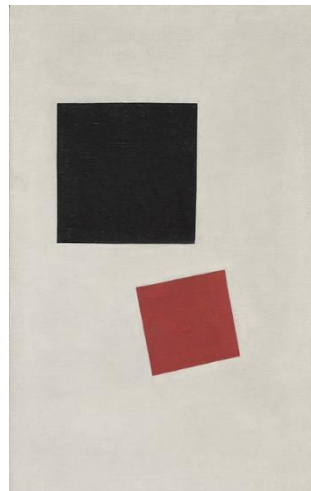
Bijeli stadij je konačna faza u kojoj su oblici i boje svedeni na minimum, s bijelim na bijelom, što predstavlja vrhunac apstrakcije i čistu kontemplaciju forme bez ikakvih distrakcija iz stvarnog svijeta.

Ove faze suprematizma pokazuju evoluciju Maljevičevog razmišljanja i umjetničkog izraza, od radikalne apstrakcije prema suptilnijim i kontemplativnijim oblicima izražavanja. Njegov rad ostavio je dubok trag na razvoj moderne umjetnosti, postavljajući temelje za mnoge kasnije avangardne pokrete.

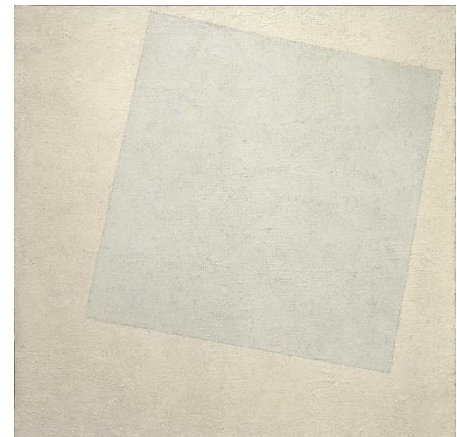
Maljevičeve jedinice razvijene su iz ravne linije i njezina dvodimenzionalnog proširenja, ravnine, i sastavljene su od kontrastnih područja neobrađenih boja, razlikovanih različitim teksturnim efektima. Dijagonalna orijentacija geometrijskih oblika stvara ritmove na površini platna. Preklapanje elemenata i njihovi varirajući odnosi skale unutar bijele podloge pružaju osjećaj neograničenog prostora. Iako organizacija slikovnih oblika ne odgovara onoj tradicionalnih subjekata, postoje različiti unutarnji regulacijski principi. U ovom djelu čini se da magnetska privlačnost i odbijanje diktiraju spori rotacijski pokret dijelova.

Slika 1: Crni kvadrat na bijeloj osnovi – Crni stadij

Slika 2: Crveni kvadrat, crni kvadrat – Crveni stadij

Slika 3: Bijelo na bijelom – Bijeli stadij

○ Olga Rozanova

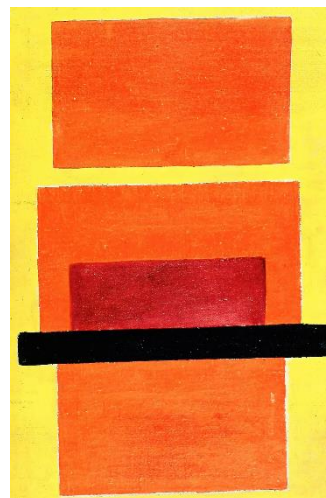
Uz Kazimira Maljeviča, Olga Rozanova jedna je od pionira apstraktnog slikarstva 20. stoljeća. Bila je članica mnogih najvažnijih umjetničkih grupa i pokreta u Rusiji s početka 20. stoljeća, dok razvoj njezina rada tijekom 1910-ih predstavlja evoluciju ruske avangarde u istom razdoblju. U tom je smislu značajna kao uzorna umjetnica svoje ere, ali je Rozanova na mnogo načina bila i predstavница: ne samo kao jedna od rijetkih žena privrženih pokretu kao što je suprematizam, već u donošenju svoje individualne teorije duhovne energije i interakcije boja koje se odnose na te pokrete, što rezultira jedinstvenim i emocionalno dinamičnim opusom. U usporedbi s Maljevičem minimalističkim linijama, Rozanovina djela su mnogo kompleksnija u izboru boja, oblika i sveukupnoj kompoziciji.

Slika 4: Neobjektivna kompozicija

Slika 5: Neobjektivna kompozicija (Let zrakoplova)

Slika 6: Slika u boji

○ Lyubov Popova

Lyubov Popova bila je radikalna multimedijaska umjetnica i dizajnerica, putovala Europom i donijela bezbroj modernih utjecaja u rusku umjetnost, posebice kubizam i futurizam - pokrete usredotočene na mnogostrukost u službi prikazivanja nekoliko kutova objekta istovremeno i demonstriranja pokreta. Kasnije je u svojoj karijeri prešla na potpunu apstrakciju i pojednostavljene geometrijske forme zajedno sa svojim suprematističkim suradnicima, koji su željeli stvarati umjetnost u skladu s industrijskim žarom revolucije i odmaknuti se od iluzionizma i elitizma. Popovin je rad u usporedbi s Maljevičevim i Rozanovininim djelima na neki način predstavlja mješavinu obaju umjetnika. Popova koristi jednostavne linije, no njezina umjetnost sadrži brojne nepravilne oblike te mnoštvo boja, što čini njezina jela naizgled kompleksnijim od Maljevičevih, ali jednostavnijim od Rozanovinih.

Slika 7: Bez naslova; 1917.

Slika 8: Neobjektivna kompozicija; 1920.

Slika 9: Plava, crna, žuta; 1917.

○ El Lissitzky

Lazar Markovič Lissitzky bio je ključna figura u suprematizmu. Razvijao je ideje suprematizma kroz svoj rad, ali je također unio inovacije i proširio granice pokreta. Njegov rad uključuje kombiniranje suprematističkih elemenata s arhitektonskim konceptima, stvarajući tako djela koja istražuju prostor i perspektivu na novi način.

Jedan od njegovih najpoznatijih projekata je "Proun" serija, koja predstavlja njegovu viziju prijelaza između slikarstva i arhitekture. Proun djela kombiniraju dvodimenzionalne i trodimenzionalne oblike, sugerirajući dinamičan odnos između prostora i površine.

Lissitzky je također bio pionir u primjeni suprematističkih principa u grafičkom dizajnu i tipografiji, stvarajući radikalno nove oblike vizualne komunikacije. Njegov rad imao je ogroman utjecaj na razvoj avangardne umjetnosti i dizajna u 20. stoljeću, ostavljajući trajni trag na mnoge buduće generacije umjetnika i dizajnera.

Slika 10: Proun 19D, 1920./1921.

Slika 2: Grobari, 1923.

Zaključak

Teško je zamisliti svijet grafičkog dizajna bez Lissitzkyjevog dubokog doprinosa. Kasimir Maljevič može se smatrati onim koji je oslobodio umjetnost od njezine arhaične prošlosti i dao joj novu apstraktnu dimenziju, no Lissitzky je taj koji ju je vratio na zemlju u logiku i razum, te je pretvorio u funkcionalan alat vizualne komunikacije za prenošenje poruka i konkretnih ideja. Sa svojim arhitektonskim znanjem i pozadinom, Lissitzky je preispitivao i razbijao poznate umjetničke tradicije i prenosio fizički prostor na platno, utirući nove puteve budućim dizajnerima i umjetnicima za istraživanje i razvoj. Značajan su utjecaj na suprematizam također imale i umjetnice, Lyubov Popova i Olga Rozanova na svoj su način interpretirale ideju suprematizma te prenijele poruku umjetničkog pravca. Dizajn i umjetnost su oblici komunikacije, i svaka se era suočava s novim problemima koje treba riješiti. Modernisti su bili oni koji su se usudili, preispitali i istraživali te nove načine i alate. Više od bilo koga drugog, Lissitzky i modernisti bili su pioniri koji su nam utirali puteve.

Literatura

- 1) A. Flaker (2009.): RUSKA AVANGARDA 2. KNJIŽEVNOST I SLIKARSTVO:
autori, pojmovi, djela
- 2) K. Maljevič (2003.): Suprematism
- 3) H. Spencer (1969.): Pioniri moderne tipografije
- 4) <https://medium.com/>
- 5) <https://www.enciklopedija.hr/>
- 6) <https://www.theartstory.org/>
- 7) <https://www.britannica.com/>